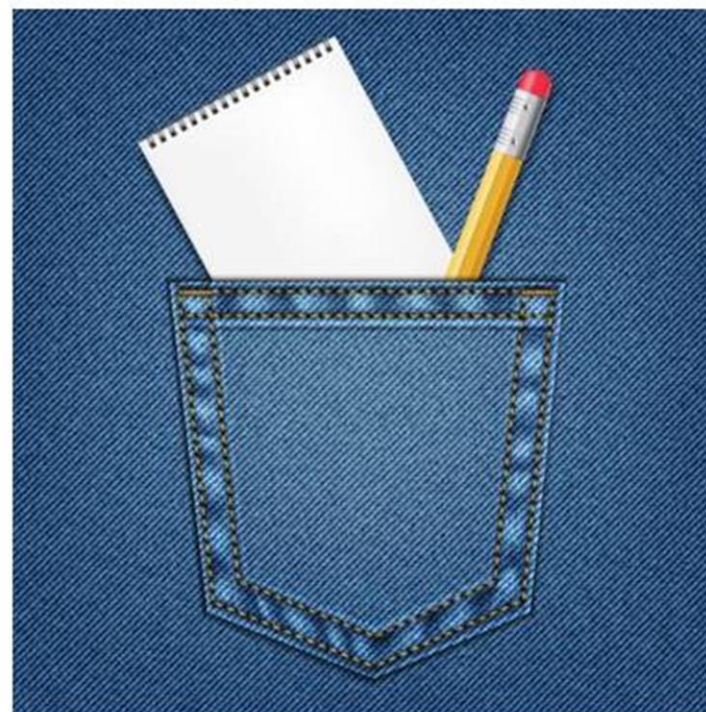

ON-LINE
výuka
V KAPSE

monikaambrozova.cz

Příručka ON-LINE výuka V KAPSE vznikla za podpory
projektu OP VVV
„Rozvoj kvality vzdělávání, hodnocení a strategického
řízení na Univerzitě Pardubice, reg. číslo
CZ.02.2.69/0.0/0.0/16_015/0002320“.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Obsah

Obsah.....	2
Cíl (této) příručky	3
O autorce	3
První kapitola, principy	4
Zase ty definice	5
Jak může váš plán vypadat.....	8
Druhá kapitola, první krok.....	9
Komunikace je klíč.....	11
Třetí kapitola, motivace on-line.....	14
Nástroje v e-learningu	16
Motivace v e-learningu.....	17
On-line přednáška: jak na to	20
On-line diskuse.....	24
On-line seminář/webinář	26
Podcasty on-line	28
Zpětná vazba pro vás.....	29
Napište mi.....	30

Cíl (této) příručky

počopíte **hlavní principy výuky na dálku**, která dokáže zmírnit pocity izolace

budete vědět, **jak postupně přejít** z prezenční formy vzdělávání do on-line prostoru

získáte tipy, jak **podporovat motivaci** k učení v dálkovém režimu

Záměr autorky příručky:

zbavit vás obav z výuky na dálku;

poskytnout srozumitelný návod, jak výuku na dálku uchopit;

pomoci překonat obtíže, které ve výuce na dálku mohou vzniknout

O autorce

Dobrý den, jmenuji se [Monika Ambrožová](#). 7 let jsem pracovala jako metodik distančního vzdělávání, testovala jsem různé platformy pro e-learning a vedla kurzy pro učitele, jak učit v distanční formě vzdělávání.

Proškolila jsem desítky autorů studijních materiálů. Už více než 10 let jsem u tvorby on-line kurzů (autor i scénárista).

Mou největší předností je didaktika. Vystudovala jsem andragogiku. Psychologie učení je mou srdcovou záležitostí.

*Přesto, že mám ráda kvalitní e-learning a fandím principům distanční výuky, jsem přesvědčená o nenahraditelnosti prezenční formy vzdělávání. Jsem stoupenec tzv. **blended learningu**, optimální kombinace toho nejlepšího z prezenční formy výuky a e-learningových nástrojů.*

Protože cíl je důležitější než forma.

Dovolte mi, abych vám alespoň touto cestou pomohla s přípravou a realizací vaší výuky na dálku.

První kapitola, principy

Záměrem první kapitoly je popsat základní principy distančního vzdělávání a pomoci je aplikovat ve výuce „na dálku“.

Doba ke čtení: 7 minut

Začnu zhurta. To, o co se teď snažíme, není plnohodnotná distanční forma vzdělávání.

Není ani v našich silách, abychom v tuto chvíli dostáli všem standardům ryzí distanční výuky. Výuky, která se na

naší planetě vyskytuje minimálně od roku 1837. Funguje na mnoha světadílech, možná všech.

Jen v České republice se doposud neujala. I když pokusy zde určitě byly. Minimálně v dobách fungování [Národního centra distančního vzdělávání](#) (NCDiV).

Proč není výuka na dálku a distanční výuka totéž?

Protože distanční forma vzdělávání je postavena na velmi dobře promyšleném plánu, ve kterém **podstatnou roli hraje i prezenční (chcete-li kontaktní) výuka**. A ta je v době zvýšeného výskytu koronaviru zcela zakázána.

Distanční vzdělávání je důmyslný systém, jak **dlouhodobě vzdělávat** převážně fyzicky vzdálené studenty a udržet jejich motivaci na potřebné úrovni pomocí promyšlených nástrojů a aktivit.

Distanční vzdělávání klade značný důraz na [samostudium](#). Dobu, kdy studenti přebírají plnou zodpovědnost za své učení a studují zcela samostatně z materiálů, které jejich učební aktivitu podporují.

V průběhu samostudia mají k dispozici **podporu učitelů** (tutorů), plní úkoly, dostávají zpětnou vazbu. Poté se konají prezenční aktivity, jejichž smysl je edukační, ale mají i **silný socializační význam**.

A zde je zakopaný pes.

Toto je můj pokus o vtip, protože humor do vzdělávání patří, i když je na dálku.

Důvod, proč se v této příručce budeme soustředit na **přípravu kvalitní výuky na dálku**, ne na přípravu distanční formy vzdělávání.

Možná to vypadá jako hra se slovíčky, ale není to tak. Mým cílem je předejít vašemu zklamání z toho, že „to“ nefunguje, a současně ukázat cestu, jak výuka na dálku **fungovat může i v nouzovém režimu**.

Stačí opravdu málo.

Míň než si v tuto chvíli myslíte.

Zase ty definice

Definice jsem v dobách své mladistvé nerozváženosti považovala za přežitek. Teď se vyžívám v tom, jak jsou krystalicky čisté a návodné. Obsahují ryzí esenci jevu, ke kterému se vyjadřují. Tedy mnohé z nich.

Proto jsem vybrala doslova královskou verzi definice distančního vzdělávání. Je sice jednou z těch úplně nejdelších, ale možná právě proto je v ní zachyceno úplně vše, co distanční formu posiluje.

*„Distanční forma vzdělávání je jakákoliv forma studia, kde student **NENÍ pod stálým či bezprostředním dohledem učitelů**, nicméně **využívá plán, vedení a konzultace** vzdělávací instituce či jiné podpůrné organizace.*

*Distanční vzdělávání charakterizuje **SAMOSTUDIUM**, a proto je silně **závislé na didakticky KVALITNÍM návrhu studijních materiálů**, které **MUSÍ nahradit interaktivitu** mezi studentem a vyučujícím, běžnou v prezenční výuce.*

*Samostudium je vždy **doplněno PODPOROU tutora a dalším podpůrným servisem**, který je v ideálním případě poskytován regionálním studijním centrem a **využívá ve stále větší míře moderní komunikační média**.“*

Co jste si z definice odnesli vy?

Já to, že:

studenti potřebují mít k dispozici přehledný **plán vzdělávání**. Potřebují vědět, co a dokdy se mají naučit, kdy a jakou formou proběhne přezkoušení.

Potřebují vaše (byť vzdálené a zprostředkované) **vedení** (harmonogram, zpětná vazba) a možnost **konzultovat**, když se během samostudia zaseknou (email, telefon, skype).

Chybějící interaktivitu mezi vámi a studenty můžete kompenzovat kvalitními **studijními** materiály.

Pokud nemáte k dispozici studijní materiály, které vědomě podporují samostudium, můžete vytvořit jednoduchého **Průvodce studiem**, což je takový „skrytý“ učitel. Pomůže studentům s rozvržením studia, upozorní je na důležité pasáže, doporučí užitečná cvičení, texty.

...

Pojďme spolu tvořit konkrétní praktické nástroje, jak svým studentům můžete pomoci studovat na dálku. Protože čím lépe se jim bude studovat, tím lépe se vám bude vyučovat.

Cvičení:

Studijní plán

.....

.....

.....

Odpovězte si na 4 otázky:

1. Jak může vypadat **plán studia** pro mé studenty, který jsem schopen vytvořit právě teď?
2. Jakou podobu **vedení** na dálku jsem schopen svým studentům poskytnout?
3. Jak mohou probíhat **konzultace**?
4. Jaké studijní **materiály** mají studenti k dispozici?

ad1).....

ad2).....

ad3).....

ad4).....

Jak může váš plán vypadat

Stačí na 1-2 A4 napsat základní informace, kterých se budou studenti držet po celou dobu samostudia.

- **Název předmětu + osnova**
- **Kontakt na vás + „provozní doba“**
  - např. konzultace po dohodě, objednávejte se přes email,
  - na emaily odpovídám nejpozději do 3 dnů (ideálně do 24 hodin)
  - telefon, pokud chcete být k dispozici, tak kdy (méně je více, ale když už se zavázete na „každou středu od 10:00-13:00 hod, musíte závazek vždy splnit)
  - jak budete se studenty komunikovat
- **Materiály potřebné ke studiu**
  - který je výchozí + doplňující (jen ty, které student skutečně k nastudování učiva potřebuje)
  - student musí mít k materiálům přístup, pokud to tak není, promyslete, jak materiál zpřístupnit (naskenovat příslušné stránky, zvážít, co

skutečně potřebují k získání znalostem, které mají získat)

- jak si má student studium rozvrhnout (dokdy má mít prostudovanou první, druhou, třetí kapitolu...)

- **Úkoly a přezkoušení**

- zadání všech úkolů, které mají odevzdat v daném semestru nebo termíny, kdy bude zadání zveřejněno
- způsob odevzdání úkolů
- kdy a jak bude probíhat přezkoušení
- sdělení, že termíny a jejich dodržení je závazné + co dělat, když nemohou termín odevzdání dodržet

- **Termíny**

- přehledné shrnuté všech důležitých termínů
- doporučení, jak rozvrhnout studium

Tip 1

Představte si, že jste na místě vašich studentů. Jaké informace potřebují od vás získat, aby mohli studovat samostatně?

Druhá kapitola, první krok

Záměrem druhé kapitoly je popsat kroky, kterých se můžete držet při přecházení na výuku „na dálku“.

Doba ke čtení: 7 minut

Začínáte s výukou na dálku a nemáte s touto formou příliš mnoho zkušeností, nebo dobrých zkušeností?

Obvykle lidé reagují tak, že se přihlásí do univerzitního/firemního intranetu a začnou procházet jeho funkce.

Vrhnou se do prozkoumání technologie, různých aplikací a vzdělávacích softwarů. Může to být užitečné, ale já vás prosím, udělejte pravý opak.

Odpojte se.

KROK 1

Odpojte se.

Vezměte do ruky tužku a papír a soustřed'te se nejdřív na to, CO budete učit/ pomocí jakých **METOD** a **POMŮCEK**, teprve pak se připojte k internetu a vybírejte vhodný výukový software.

Proč tento postup?

Protože rozdíl mezi prezenční a distanční formou vzdělávání je „jen“ ve způsobu řízení a organizace vzdělávacího procesu.

Je to „jen“

jiné uspořádání

klíčových didaktických prvků **v prostoru a čase.**

Zde jsou didaktické proměnné:

Cíle*

Obsah (učivo)*

Metody

Učitel/ student/žák*

Pomůcky a technika

Čas a prostor (kdy, jak blízko a kde se učíme)

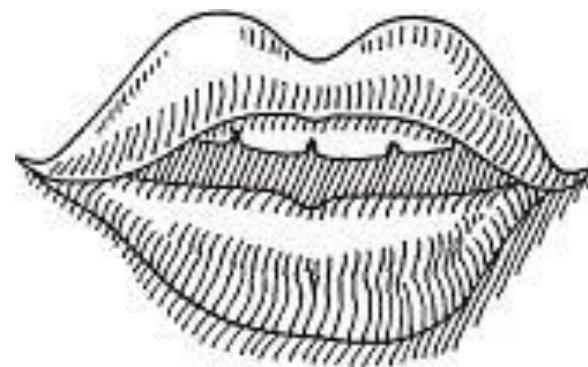
* Nemění se přechodem na distanční formu.

Didaktické proměnné se nemění, mění se jen jejich uspořádání v prostoru a čase.

Vyučující nejsou se studenty v téměř každodenním osobním kontaktu. Studenti studují v čase, který si zvolí. Je potřeba použít jiné výukové metody, nebo upravit jejich formu (přednáška → on-line přednáška).

Ta největší změna je ale:

- v **distribuci učiva**
- a ve **způsobu vaší komunikace se studenty.**

Komunikace je klíč

Začnu svým oblíbeným citátem od Jeffa Hooda:
„Vzdálenost lidi neodděluje. Ticho ano.“

Po letech působení v distančním vzdělávání jsem přesvědčená o tom, že to hlavní, **co musí** (ano, opravdu musí) **vyučující změnit**, když vchází do vzdělávání na dálku, je právě **způsob komunikace**.

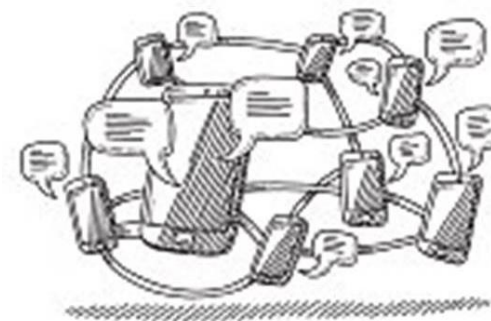
Student se učí bez přítomnosti vyučujícího a zpravidla i bez přítomnosti dalších studujících. Na první pohled to může vypadat, že přichází o příležitost se zeptat, když něčemu nerozumí. To je ale diskutabilní.

Mnohem větší riziko vidím v tom, aby komunikace nesklouzla k **jednosměrnému vysílání informací** (vyučující → studenti). K pouhému sdělování učiva bez pobídek vyžadující odpověď studentů.

Proto si velmi, velmi dobře promyslete systém, jak budete se studenty komunikovat.

KROK 2

Promyslete, jak spolu budete mluvit.

Tip 2

Každá vaše akce v on-line prostoru by měla být pobídkou k aktivitě studentů. Když řeknete A, studenti by měli vědět, jaké B mohou/mají udělat.

Komunikace ve výuce na dálku je nejen o tom, že dáváte svým studentům dostatek podnětů k reakci, která je zdrojem tolik **potřebné zpětné vazby**.

Záleží také na vaší schopnosti **vytvořit takové podmínky**, v nichž se studenti budou bez obav ptát, diskutovat, reagovat.

Je to o vaší schopnosti vytvořit **důvěryhodný prostor k učebnímu dialogu**. Také o dovednosti **pracovat s chybou** a vytvořit prostředí, ve kterém se studenti budou bez obav otevřeně vyjadřovat.

Studenti v distanční formě vzdělávání jsou vystaveni nepříjemnému pocitu **sociální izolace**.

Proto od vás potřebují dostávat signály, že jste na blízku, i když se nepotkáváte fyzicky.

Pozor!

Důležité je, abyste si způsob komunikace se studenty dopředu nastavili tak, **aby byl pro vás dlouhodobě realizovatelný** a příjemný.

Aby žádný dotaz studenta nezůstal nezodpovězený.

Jen si zkuste představit, jak byste se cítili, kdybyste se snažili něčemu porozumět, pošlete dotaz a odpověď nepřichází... a nepřichází.

Tip 3

I v tomto případě znamená méně více. **Raději zvolte méně komunikačních kanálů**, stanovte nižší počet konzultačních hodin, abyste v případě potřeby a v souladu se svými možnostmi mohli přidávat.

Cvičení:

Způsob komunikace

.....

.....

.....

Odpovězte na otázky:

1. **Jak** budu se svými studenty komunikovat?
(email, telefon, skype...)
2. Kolik času jsem připraven věnovat **pravidelné** komunikaci?
(posílání informací, odpovědi na dotazy...)
3. Budu nabízet studentům **konzultační hodiny**?
V jaké podobě? V jakém čase?

ad1).....

ad2).....

ad3).....

Třetí kapitola, motivace on-line

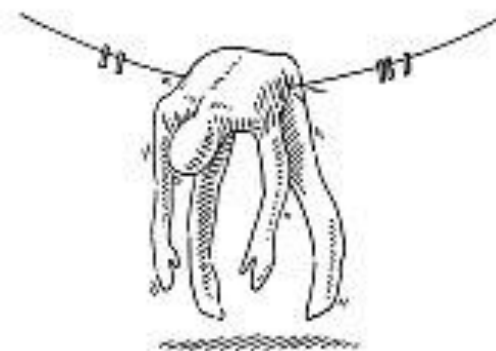
Záměrem třetí kapitoly je představit konkrétní způsoby, jak lze ve výuce na dálku (zejména pomocí e-learningových nástrojů), povzbuzovat motivaci studentů k učení.

Doba ke čtení: 26 minut

O motivaci už bylo a ještě bude napsáno hodně. Ve výuce platí jedna zákonitost, bez které motivaci studentů neprobudíte.

Jste to vy.

Jste to vy a váš postoj k výuce na dálku. Pokud vy sami výuce na dálku nevěříte, pokud nevěříte tomu, že to jde, že je možné studenty vzdělávat, i když je teď nemáte na dosah, nebudou tomu věřit ani oni.

Vím, je to obtížné.

Chybí vám dostatečná příprava, možná postrádáte informace, jaké nástroje má univerzita k dispozici, neumíte s nimi pracovat, nevíte, jak je do výuky zapojit, aby podporovaly dosažení cíle a netříštily koncentraci (vás i studentů)...

Třeba cítíte obavy a nevěříte, že dokážete vzdálenou výuku postavit tak, že přinese potřebné výsledky. Možná nevěříte studentům, že výuku na dálku zvládnou, že mají dostatek disciplíny.

V tuto chvíli vám mohu pouze říct (napsat), **změňte cíl**. Přestaňte se soustředit na to, co nejde, a hledejte cesty, které jsou možné, po kterých umíte chodit.

Toto není věta z motivačních příruček, to je prostá realita. Určení priorit. Zúžení aktivit na ty, které vedou k cíli.

Není čas věnovat čas diskusím o tom, co nefunguje, co vám chybí.

Někam si to napište (to, co nefunguje). Nebo to napište mně lektorka@monikaambrozova.cz. Až se koronavirus vysílí a přijde čas na ohlédnutí, budete mít připraveny konkrétní náměty, co zlepšit do budoucna.

Cvičení: Můj postoj

Odpovězte na otázky:

1. Jaký je váš **postoj** k výuce na dálku?
2. Věříte, že můžete výuku postavit tak, že studenti budou schopni studovat i bez osobní přítomnosti?
3. Jaké vnímáte překážky?
4. Které z těchto překážek není možné nijak ošetřit? Dokážete je vyřešit jinak?
5. Jaké možnosti naopak výuka na dálku poskytuje?

Nástroje v e-learningu

Potřebuji zdůraznit, že e-learning a distanční vzdělávání **není totéž**.

---

distanční vzdělávání ≠ e-learning

Distanční forma vzdělávání v plné funkční podobě je důmyslný systém vzdělávání (propracované nástroje pro vyučující i studenty), který nevyžaduje stálou fyzickou blízkost studentů a učitelů (ale prezenční aktivity obsahuje) a k překonání vzdálenosti a podpoře samostudia používá moderní komunikační nástroje.

E-learning je v doslovném překladu **učení pomocí elektronických nástrojů**. Učební aktivita je tedy zejména na straně studentů. Vyučující funguje převážně jako moderátor různých on-line aktivit.

K tomu může používat asynchronní a synchronní nástroje.

K těm **synchronním** patří videokonference, konzultace a webináře (semináře on-line). Vyučující i studenti musí být ve stejný čas na stejném virtuálním místě a mohou využít možnosti bezprostřední komunikace.

Asynchronní nástroje také podporují vzájemnou komunikaci. Jen nevyžadují, aby je vyučující a studenti používali ve stejný čas. Mohou je procházet kdykoliv potřebují.

Do skupiny **asynchronních** nástrojů patří diskusní fóra, audio/video nahrávky, studijní materiály, on-line testy.

Pro zajímavost

V roce 2014 ohlásil František Hroník, guru českého vzdělávání, že dojde k nahrazování prezenčních aktivit e-learningem. Doba výuky se bude zkracovat. Klasická e-learningová lekce bude trvat 20-25 minut, výukové video 3-5 minut, lekce přes mobil 1-3 minuty.

Motivace v e-learningu

Pojďme si ukázat 6 jednoduchých způsobů, jak můžete v e-learningových aktivitách povzbuzovat motivaci studentů k učení.

1

Předávejte studentům pouze materiály, které **skutečně potřebují**.
Ne méně, ne víc.

Otázka pro vás:

Poskytuji svým studentům podklady, které potřebují v tuto chvíli k dosažení aktuálního vzdělávacího cíle?

2

Dávejte studentům **průběžnou zpětnou vazbu**.
Potřebují vědět, jestli postupují správným směrem.

Představte si, že spolu jedeme po dálnici v mlze. Jediné, co nás drží na silnici, jsou značky umístěné vedle cesty. To je váš úkol, rozmístit kolem cesty značky, aby studenti dokázali studovat v mlze samostudia. („*Ted' jste tady, před sebou máte ještě 5 kapitol. Doporučuji vám, abyste se soustředili zejména ba procvičení...*“)

Otázka pro vás:

Dávám studentům potřebnou zpětnou vazbu? Jak je informuji o tom, že během studia postupují správným směrem v dostatečné rychlosti?

3

Nabízejte studentům **aktivity, které mají smysl** (jejich použití pomáhá k dosažení výukového cíle).

Vkládejte více cvičení/ příkladů a otázek tam, kde studenti často chybují. Tam, kde je pro ně podle vašich zkušeností učivo obtížněji pochopitelné, jim nabídněte, aby se zastavili a trénovali.

Nedávejte aktivity tam, kde je to naopak zbytečné.

Otázka pro vás:

Jaké aktivity používám? Jsou v místech, kdy jsou opravdu užitečné? Pomáhají studentům porozumět a procvičit obtížnou část učiva?

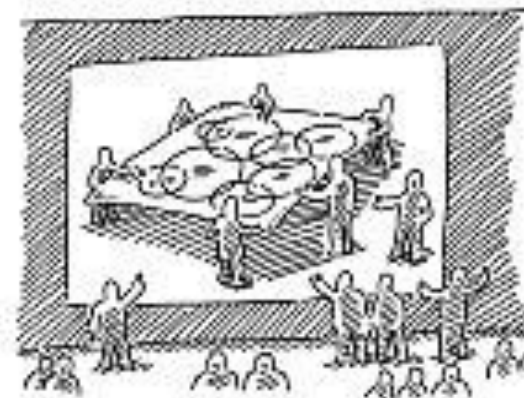
4

Nabízejte možnost zapojit se, vyjádřit, reagovat, sdílet, spolupracovat v různých podobách. Ptejte

se sami sebe, jestli je **interaktivita** mezi vámi a studenty dostačující.

Otázka pro vás:

Jakými konkrétními aktivitami podporuji aktivitu studentů? Mají prostor se vyjádřit, reagovat, spolupracovat, pokud je to žádoucí?

5

Podporujte **spolupráci** mezi studenty. Zadávejte týmové aktivity. Rozdělujte úkoly.

Otázka pro vás:

Mohu využít spolupráci mezi studenty? Třeba v on-line aktivitách? Zadávat společné projekty? Otevřít on-line diskusi a delegovat její moderaci na jednoho ze studentů?

6

Umožněte studentům, aby si své znalosti **otestovali bez rizika.**

Nabídněte jim aktivity, díky kterým si ověří své znalosti. Vytvářejte cvičné testy, které je připraví na závěrečné přezkoušení.

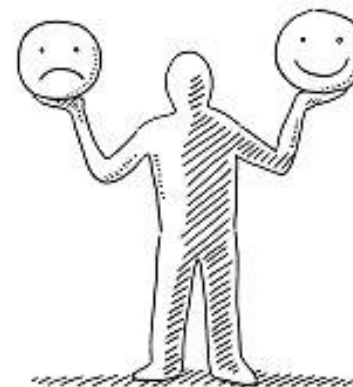
Distanční vzdělávání vzniklo na myšlence „**druhé šance**“.

Šance poskytnout vzdělávací příležitosti lidem, kteří o vzdělání mají zájem. A nabídnout jim takovou formu studia, aby mohli současně chodit do zaměstnání a přitom studovat.

Proto je v praxi kladen takový důraz na dávkování učiva, průběžnou zpětnou vazbu a dostatečný podpůrný servis.

Otázka pro vás:

Jak si mohou mí studenti otestovat své znalosti, aby byli co nejlépe připraveni na závěrečné přezkoušení? Mají k dispozici cvičné testy? Mají představu o tom, jak bude závěrečné přezkoušení vypadat?

On-line přednáška: jak na to

Kvalitní on-line přednáška vyžaduje nejen funkční technické zázemí a kvalitní zpracování, ale především znalost prezentačních technik a nosných **didaktických principů**.

Model EUR

Začneme **modelem EUR**, který je (podle mne) pro tvorbu jakéhokoli učebního formátu zásadní.

Je to něco, co dokáže z běžné prezentace informací vytvořit nástroj podporující zapamatovatelnost učiva.

EUR je třífázový model učení: E (evokace), U (uvědomění), R (reflexe), který osobně považuji za základ, který rozhoduje o tom, **jestli se člověk něco naučí, nebo ne.**

To, co je na EUR skvělé, je to, že respektuje přirozené procesy, které probíhají v mozku člověka, když se učí. Další plus je to, že je velmi

jednoduchý na použití. Je dokázáno, že si lidé díky EUR zapamatují učivo na delší dobu. Možná proto, že jsou během učení aktivní, probouzí jejich vnitřní motivaci a pocit, že do svého učení mohou zasahovat.

Učení probíhá ve třech etapách: **evokace, uvědomění, reflexe.**

EVOKACE

Smyslem první fáze je povzbudit studující, aby se zamysleli, co už o dané problematice ví. Potřebují si vybavit své **aktuální znalosti o tématu**, i kdyby měly být jen povrchní.

Proč? Protože je známo, že když navážete na již existující znalosti a schopnosti, zvýšíte účinek učení.

Jestliže je základ vědomostí organizován tak, že poskytuje místo pro ukotvení nových vědomostí, můžete vhodnou didaktickou přípravou dosáhnout

toho, že nové vědomosti budou sloužit jako základna pro ukotvení dalších poznatků. Body pro ukotvení a body pro organizování nových logicky uspořádaných poznatků tvoří kostru znalostí.

Pozor!

Proto je důležité, abyste **úvod** jakékoli učební aktivity **zaměřili na body ukotvení**. Uspadněte tím zapamatování naučené látky a její faktickou použitelnost.

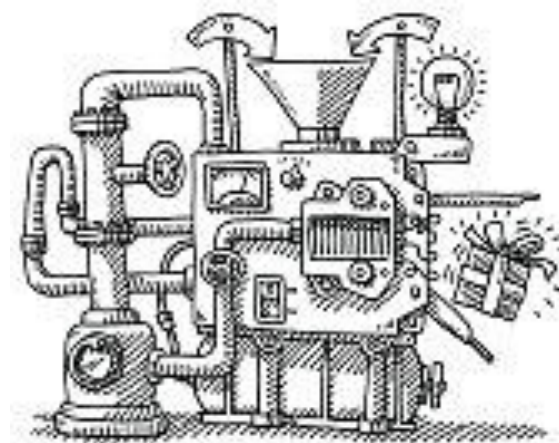
Jak na to?

Někdy stačí jen dobře mířené otázky: *Co víte o...? Jak byste definovali/vysvětlili...? Co teď vidíte? (ukazujete schéma, vzorec, přístroj)*

Důležité je, aby studenti věděli, že právě probíhá **úvodní brainstorming**. Že za své odpovědi nebudou hodnoceni. Že důležitější je něco říct a třeba tak inspirovat ostatní k „lepší“ odpovědi. To je váš úkol. Reagovat tak, aby chtěli odpovídat.

Dejte si na čas, než brainstorming ukončíte. V „dálce“ jsou studenti, jejichž koncentrace s velkou pravděpodobností nebude největší. Potřebují se zklidnit, vyslechnout a porozumět otázce, promyslet svou odpověď, překonat ostych, než odpoví nahlas.

Abyste překonali jejich nesmělost, využijte třeba **chat**.

Z odpovědí vyberte body, na které můžete navázat v následujícím výkladu. Stručně se můžete vyjádřit i k dalším reakcím. Jen, prosím, pamatujte si, že kritika je věc soukromá, pochvala věc veřejná.

Hlavním cílem první fáze modelu EUR je pomoci studentům překlenout propast mezi tím, co už ví, a tím, co o dané problematice musí vědět.

Druhým cílem „evokace“ je **aktivizace** studentů. Dát jim prostor k vyjádření vlastních myšlenek. Díky uvědomění výchozí vědomostní struktury studenti lépe porozumí kontextu a propojí si nové poznatky s předchozími.

Třetím cílem evokační fáze je vzbudit **zájem o učení**.

UVĚDOMĚNÍ

Cílem druhé fáze učebního procesu je **zájem o učení udržet** a podpořit studenty v tom, aby sledovali, zda a jak novým informacím rozumí, jak tyto informace souvisí s tím, co už znají.

Studenti potřebují průběžně sledovat/ověřovat si, že novým informacím dostatečně rozumí, aby je

mohli ukládat do vlastních vědomostních struktur. Tím je upevňují a zdokonalují.

Jak na to?

Opět stačí položit dobře mířené otázky: *Jak tomu rozumíte? Jak byste postupovali, když teď víte, že...*

REFLEXE

Poslední fází třífázového modelu učení je reflexe. Během ní si studenti třídí, sjednocují a systematizují získané vědomosti.

Jak na to?

Skvělým nástrojem je shrnutí toho, co jsme se v přednášce naučili.

Shrnutí můžete provádět sami, nebo pokud máte hravou náladu a dostatek prostoru, můžete o shrnutí (vypíchnutí klíčových informací) požádat studenty.

Mohou odpovídat přímo, nebo do chatu. Nebo můžete poslat rychlý dotaz po přednášce například prostřednictvím emailu, nebo pošty v LMS: „Napište mi 3 nejdůležitější informace, které jste se v přednášce XY, dozvěděli.“

Nevadí, že si informace zpětně dohledají. Cílem je, abyste podpořili trvalost výsledků učení, aby se nad vyslechnutým obsahem mohli ještě jednou zamyslet.

Cvičení:

EUR

Model EUR já osobně považuji za základ své přípravy na každou vzdělávací akci. Můžete jej použít v prezenčních i on-line aktivitách.

Stačí, když si **položíte 3 otázky:**

1) Co udělám na začátku výuky, aby si studenti vybavili to, co už o tématu, které se chystám prezentovat, ví?

2) Jak budu průběžně podporovat to, aby si ověřovali, že nové látce skutečně rozumí? Jaké nástroje použiji?

3) Co udělám na konci výuky pro to, aby si studenti své vědomosti utřídili? Zadám jim úkol? Položím otázky? Pošlu rychlý test?

Tip 4

Chcete vědět víc o EUR? Pak klikněte třeba zde: https://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogicky_lexikon/E/E-U-R

Informace, které jsem k modelu EUR uvedla, jsem získala v kurzu [Čtením a psaním ke kritickému myšlení](#).

On-line **diskuse**

Možná jste se rozhodli využít nástroj ve vašem vzdělávacím softwaru (Moodle, jiná LMS) pro založení on-line diskuse.

Klobouk dolů. Jste na cestě k propracovanější podobě výuky na dálku.

On-line diskuse může být výborným nástrojem pro zodpovězení dotazů, upevnění znalostí a vyjasnění nepochopeného učiva. Ale je to také výrazný socializační moment v on-line výuce.

Vyžaduje od vás **moderátorské schopnosti**, nebo odvahu delegovat správu diskuse na někoho ze studujících.

Protože diskuse, aby byla přínosná pro učení, musí být živá (musí v ní být živo) nikoliv živelná.

Jaká je role moderátora on-line diskuse? Jaké má možnosti? O tom se dočtete na další stránce.

Úkolem moderátora on-line diskuse je:

- 1** uvést téma a zdůraznit jeho smysl, hodnotu, význam (vzhledem k cíli, kontext)

Příklad:

Dnes spolu probereme téma XY... navazujeme na ..., abyste s námi byli schopní držet krok, potřebujete se orientovat v problematice... Tato diskuse vám může pomoci s pochopením...

- 2** nastavit tón diskuse (přísně odborný, konverzační...)

Příklad:

Tuto diskusi otevírám proto, abychom si mohli jednodušeji vysvětlit... Abyste mohli zveřejnit, která část učiva vám dělá potíže...

- 3** nastavit žádoucí chování a usměrňovat nežádoucí projevy (můžete tím, že vyhlásíte předem pravidla diskuse, nebo zasáhnete, když se v diskusi objeví něco, co do ní nepatří).

Žádoucí chování v diskusi nejlépe nastavíte vlastním příkladem.

Příklad:

Upozorňuji, že jste v příspěvku použil vulgární slovo. Prosím, svůj komentář upravte do 24hodin tak, aby splňoval pravidla slušného vyjadřování. Děkuji.

- 4 živit diskusi, přicházet s novými podněty

Příklad:

Přikládám článek, který se dnes objevil na XY. Je tam zajímavá myšlenka. Týká se i naší diskuse, najdete ji?

- 5 reagovat (souhlas, vypíchnutí, vyjasnění, vtip, kontext, přesměrování, nesouhlas, **shrnování**)
- 6 „nahazovat udičky“ pro reakci (povzbudit ochotu studentů reagovat na vložený komentář)

- 7 vkládat komentáře, které podpoří jedinečnost tématu, zvýší jeho atraktivitu.

Tip 5

Diskusi volte v případě, že je to opravdu vhodný nástroj pro váš předmět, téma.

Jestliže diskusi založíte „**udržujte oheň v krbu**“. Pravidelně ji navštěvujte, komentujte, shrnujte zajímavé příspěvky. Hlídejte, aby diskuse stále sledovala cíl.

Když je téma vyčerpané/cíl naplněný, diskusi ukončete a uzavřete. Napište závěr a zúčastněným poděkujte. Nemusíte ji mazat. Můžete ji nechat jako zdroj informací s tím, že již není možné vkládat nové komentáře.

On-line seminář/webinář

Pokud chcete, potřebujete víc aktivity od svých studentů, máte rádi svižné formáty, pak vyzkoušejte on-line seminář. Je to typ videokonference.

Kombinuje v sobě zvuk, obraz (obvykle prezentace, může být i video) a nabízí studentům dostatečný prostor pro diskusi. Říká se dokonce, že dobře udělaný webinář, **vzbuzuje pocit učebny.**

Velký důraz je kladen na **kvalitu obsahu.** Protože ten zaujme a udržuje pozornost studentů. Jinak hrozí, že sklouznou k sociálním sítím a čtení emailů.

Téma webináře zaměřte na to, co dělá vašim studentům největší potíže. Vyberte jedno dílčí téma a tomu se věnujte do hloubky.

Dřív než se pustíte do přípravy prezentace, vytvořte základní dějovou linii.

První náčrty dělejte raději úplně **obyčejnou tužkou** na papír. Obrazovka by vás mohla omezovat v rozletu.

Napište hlavní body semináře a rovnou si k nim načrtněte své nápady na podpůrné tabulky, grafy, obrázky, schémata, fotky.

Vytvořte **přehledné snímky** (méně textu) a ty ukazujte, komentujte. Webinář není přednáška. Odrazte se od snímku v prezentaci a se studenty o tom, co vidí, diskutuje.

Soustřed'te se na chat. Na otázky odpovídejte průběžně. Propojte účastníky, umožněte jim, aby spolu navzájem diskutovali. Díky tomu navodíte **pocit sounáležitosti a vytvoříte společnou zkušenost skupiny.**

Webinář si předem důkladně natrénujte. Vyzkoušejte funkčnost platformy, ovládání tlačítek, viditelnost prezentace.

Tip 6

Chcete jít ještě mnohem dál?

Pak **kombinujte různé formáty a aktivity.**

Před webinářem pošlete studentům podklady k prostudování (odkaz na stránky ve studijním materiálu), nebo jim zadejte úkol, ke kterému se na webináři vyjádříte.

Po webináři pošlete studentům prezentaci ve formátu PDF, nebo přepis webináře. A nezapomeňte si vyžádat zpětnou vazbu na kvalitu obsahu i formální stránku on-line semináře.

Nebo nahrajte podcast na otázky, které během semináře zazněly a nebyly zodpovězeny.

Podcasty on-line

Zapamatovatelnost informací ovlivňuje i to, v jakém formátu je nabídnete. Respektive jak je student vnímá. Pokud zapojí zrak, sluch a může něco konkrétního udělat, zapamatovatelnost učiva stoupá.

Každý člověk má běžně 2 dominantní způsoby přijímání informací. Učíme se lépe, když dostáváme informace ve formátu, který nám vyhovuje nejvíc, když oslovují naše dominantní styly přijímání informací.

Podcasting je výbornou pomůckou především pro studenty, jejichž dominantní styl přijímání informací je sluch (auditivní styl). Prostřednictvím hlasu můžete předat i emoce a navázat se studenty/posluchači hlubší vztah.

Délka podcastu je obvykle 30-60 minut, ale může trvat i několik hodin.

Pokud je učení poslechem i váš oblíbený způsob učení, zpracujte své přednášky do audio podoby. Máte k tomu skvělé předpoklady.

Můžete se pustit i do natáčení rozhovorů s kolegy, významnými kapacitami, nebo natočit rozhovor. Samozřejmě k tématu, které probíráte.

Nebo můžete využít širokou paletu již existujících podcastů v síti sítí.

Tip 7

Chystáte se natočit vlastní podcasty? Nejprve si jich pár poslechněte. Naučíte se strukturu (úvod do tématu, výklad, shrnutí). Skvělou inspirací vám mohou být podcasty [Českého rozhlasu](#) nebo pořadu [Hyde Park Civilizace](#).

Zpětná vazba **pro vás**

Aby vaše výukové on-line aktivity byly úspěšné/účinné/prospěšné/podporující, potřebujete **konkrétní zpětnou vazbu od studentů.**

Posílejte studentům po každé akci v on-line prostoru (webinářích, přednáškách) **žádost o zpětnou vazbu.**

Protože jen tak se můžete v on-line formátech zlepšovat.

Požádejte je o vyjádření, zda aktivita byla:

- 1) **technicky** v pořádku:
fungoval zvuk, obraz, chat, zda vše, bylo dostatečně viditelné a slyšitelné
- 2) **obsahově** srozumitelná
- 3) co případně **doporučují** změnit, doplnit, zlepšit.

Napište mi

Tato příručka vznikla v době koronavirové pandemie (říjen, 2020). Ještě před rokem se o výuce na dálku mluvilo jen velmi vzácně a s mírným despektem.

Až jsem si myslela, že své znalosti a zkušenosti z distančních programů s těžkým srdcem zahodím. Ba co hůř, že se tato nadějná vzdělávací forma z českého prostředí vytratí nadobro.

Jako zapáleného didaktika mne mrzí, že za znovuoživením distanční výuky stojí COVID 19.

**Přála bych si, aby to bylo jinak.
Úplně jinak.**

Aby distanční výuka nebyla nařízená vládou, ale doporučená a všemi možnými způsoby **podporovaná**. Aby ji učitelé chtěli do detailu pochopit, naučit se ji používat a volali po jejím používání, nebo alespoň jejich prvků.

Aby si ji lidé nespojovali se stavem nouze, ale vnímali ji jako cestu, která jim dává šanci naučit se, co potřebují, když to právě potřebují, v čase, kdy mohou.

Tento text není uceleným kurzem o distanční formě, ale inspirací, jak uchopit výuku na dálku. Slouží k rychlému zorientování a také k diskusi, co je a není ve vašich podmínkách reálné.

Podařilo se mi zmírnit vaše obavy z výuky na dálku? Je tento text dostatečně srozumitelným návodem, jak s výukou na dálku začít?

**Máte ještě nějakou otázku, na kterou jste nedostali odpověď a chcete ji?
Pokud ano, tak mi, prosím napište. Reaguji nejpozději do 3 dnů.**

Děkuji a přeji vám, abyste své studenty dovedli ke kýženému cíli, navzdory všem virům.

Monika Ambrožová,
lektorka@monikaambrozova.cz
www.monikaambrozova.cz

